

**Норвежко движение,
Норвежки братя,
Приятели на Смит,
Смитиани,
Християнската общност**

Съдържание

За автора

Въведение

Наименование (обозначаване)

Възникване

Разпространяване

Учение и практика

Претенции и действителност

Развитие 1990-1995 г.

Развитие 1995-2000 г.

Развитие след 2000 г.

Заклучителна оценка

За автора

Фридрих Грийс, роден 1932г., следва силнотокова техника в ТУ-Виена и завършва краткосрочен курс по католическа теология (“година за миряни” Laienjahr). През 1983г. той се сблъсква с проблема на “деструктивните култове” поради влизането на неговата тогава 20-годишна дъщеря в Норвежката секта и свързаните с това преживявания. В резултат на своите познания за Норвегия и владеенето на норвежки (усвоен между другото по време на неговото служебно пребиваване в страната от 1964г. до 1970г.) той е един от най-добрите ненорвежки познавачи на „Приятелите на Смит“. До своето пенсиониране той е бил системен консултант в една компютърна фирма, а днес е член на ръководството на австрийското “Общество против заплахите от секти и култове”, негов говорител и отговорник за международната дейност (<http://sektinfo.org>). Освен това от май 2005г. той е президент на европейската федерация FECRIS (<http://www.fecris.org>), както и член на други местни инициативи. Неговата интернет-страница е: <http://griess.st1.at>.

Въведение

Това непознато до скоро религиозно движение е подложено на силна критика от около 15 години в своята родна страна Норвегия, но и в Германия, Австрия, Холандия и САЩ, след като беше съобщено за неговите деструктивни тенденции от страна на бивши членове и засегнати сродници, както и от непреднамерени наблюдатели.

Наименование

Дълго време движението не можеше да бъде идентифицирано, тъй като то отхвърляше първоначално всяко прецизно обозначение. В Норвегия то се наричаше просто “Приятелите”, в Германия то е регистрирано до този момент под името “Съюз живот”, в Австрия то се нарича отчасти по същия начин, отчасти - “Християнско обединение на семейства”. В Холандия са го наричали “Норвежки приятели” (Noorse Broeders), а в САЩ се използва обозначението “Приятелство” (Fellowship). Наскоро наименованието “Християнската енория” (“Den Kristelige Menighet” - DKM), а в САЩ дори “Християнската църква”, придоби официален характер. Изразът “енория” обозначава както местната общност, така и цялото движение. По-нататък в текста ще се използва съкращението “S.F.” (“Smiths Freunde”).

Възникване

Норвежкият морски офицер Йохан Оскар Смит (J.O.S.), роден 11.10.1871 г. във Фредрикшад, е преживял през 1898г. в открито море прелом в убежденията си и смята, че през 1900 г. уж е бил кръстен от Светия Дух. Той, който е произлязъл от вярващо семейство, се чувствал отблъснат от нехристиянския начин на живот на много моряци, но и от наличието на известна повърхностност в съществуващите църкви, както и призван поради тези причини да основе общност, която да олицетворява истинското християнство. Към него се присъединява през 1905 г. неговият брат Аксел (1880-1919 г.), по професия стоматолог, и по-късно още някои моряци, между които Елиас Аслаксен (1888-1976 г.) през 1908 г., който по-късно придобива за движението голямо значение като приемник на J.O.S. и преди всичко чрез своето мащабно литературно дело. От 1906 г. се провежда известна съвместна работа с пренесеното тогава в Норвегия движение “Петдесетница” (от САЩ – бел. ред.) и братята Смит са били възприемани първоначално като петдесетници. Но скоро се стига до различия, предимно касаещи остротата на разграничаване спрямо другите християнски конфесии. Това води първо до основаване на собствено издателство “Скрити съкровища” (Skjulte Skatter), което между другото издава и едноименното списание с цел да бъдат по-добре защитавани собствените тези. Окончателният разрыв с петдесетното движение става през 1937 г. с взаимно и най-остро осъждане.

Разбира се първоначално “Приятелите” си доставят на всяка цена мисловен материал от източници извън техните собствени редици, предимно от съчиненията на френската мистичка Marie de la Mothe Gyon (1648-1717 г.). Днес те вече не говорят за това с охота, въпреки че твърдо и

упорито настояват, че никога не са променяли своето учение. През първата световна война J.O.S. и неговите привърженици са имали възможност да упражняват мисионерска дейност във флота по време на тяхното патрулиране по Норвежкото крайбрежие; поради това по онова време към редиците им има силен наплив. През 1922 г. е било обзаведено собствено помещение в Хортен, а през 1928 г. събранията са били преместени в Несби, където около 1955 г. са били подслонени до 850 участници. Същевременно, с нарастване на групата от привърженици, се надига скоро и критиката, предимно от страна на Норвежката държавна църква (лютеранска по своя характер – бел. ред.).

J.O.S. умира на 1.05.1943 г. и е погребан в Хортен при оживено участие. Елиас Аслаксен ръководи “енорията“ от 1943 г. до неговата смърт през 1976 г. Неговият наследник Зигурт Братлие, зет на основателя, роден през 1905 г., предава ръководството малко преди своята смърт през януари 1996 г. на внука на основателя - Каре Смит.

Разпространение

След втората световна война S.F. намират почва първо в Дания, Швеция и САЩ. От 1954 г. “приятели” взимат участие в религиозни срещи в югозападна Германия под ръководството на Елиас Аслаксен и намират там също привърженици. От 1960 г. движението се разпространява към Швейцария, Австрия, Франция и Англия. Днес то трябва да е разпространено в повече от 60 държави във всички кътчета на света. Броят на привържениците може само да бъде предпологан, тъй като нямало (както те казват) списъци на членовете им. Приема се, че те са между 20 000 и 35000, от които около 7 000 са в родната страна Норвегия. Около 10 000 привърженици от цял свят се събират всяка година в началото на юли в Бруншад близо до град Зандефйорд, който от 1956 г. се развива като голям и модерно устроен събирателен център. В Германия подобен център се намира в Хесенхофе при Блаубойрен, където е настанено и издателството “Животът”.

Учение и практика

Учението на S.F. в основата си е християнско, но съдържа редица особени догми. Така S.F. твърдят, че уж Иисус имал както всички човеци “грех **по плът**” (разбира се не “съзнателен грех”) и една от неговите задачи през земния Му живот била да се очисти от този грех. Най-важната задача на човека е да следва Иисус, но не както повечето християни, да стои под Кръста, а да “виси” на Кръста. Това може да стане само, ако човек се откаже напълно от своето лошо “твърдоглавие” и упражнява пълно послушание, “без първом да разбира”. При това обаче послушанието се отдава на водещите братя в “енорията”, които заместват Господ. Всяка критика към това ръководство е абсолютно недопустима и би означавала богохулство. Заповедта за любов към ближния стои на първо място по отношение на собствените вярващи и тези, които биха могли да станат такива, тъй като останалите и без това ще бъдат отхвърлени. “Енорията” е

идентична на 144 000 избрани (Откр.7:4). Тъй като, разбира се, понастоящем няма изглед да бъде достигнат този брой, може да има по изключение някъде по света, но не се знае къде, хора, които не са към "енорията", но се числят към тези 144 000. Господ е отмъстителен деспот, който се обръща към човека само, когато човекът изпълнява Неговите изисквания на 100 процента и веднага се отвръща от него, когато човекът се отклони дори малко от правия път, който изглежда много стръмен. Един друг образ на Господ, който се натрапва, е този на "автомата за помилване": отгоре се пускат добрите дела, а отдолу излиза помилването. Помилването не е безплатен подарък от Господ, а е изкупен със собствените добри дела, което в крайна сметка представлява един вид самоспасяване. Злодеянието се наказва веднага от Господ - при това се позовават на един случай, при който сърдечно болен човек в "енорията" в Осло е бил наказан и след това е паднал мъртъв на улицата. За да се научат децата на това послушание и да се прекърши тяхното лошо "твърдоглавство", те до скоро [1] са били жестоко бити още в първата възраст на проява на инат (2-3 годишни), като при това се позовават на **Spr.13, 24.** "Светски" културни ценности дори от високо качество са били до скоро [2] неумолимо отхвърляни; на музиката се е гледало позитивно само по време на богослужението. Също телевизията, радиото и вестниците и други подобни са били до скоро [3] забранявани или най-малкото считани за неприлични, както и игрите. Естествено по отношение на тези неща има известна широта на разбирането и особено водещите членове имат далеч повече свободи в тази насока с обосновката, че те уж вече са "укрепнали". Омъжената жена можела да бъде спасена само, ако тя е непрекъснато бременна, съгласно една крайна интерпретация на текст от Светото Писание, че жената може да се спаси чрез раждане на деца. При това не се взема предвид нейното здравословно състояние - ако тя умре, Господ изпраща друга. Това е водело до голям брой деца - 8 до 14 деца не са били рядкост - и по този начин е допринасяло до разрастване на енориите. В страни, в които движението е още слабо, се привличат отново и отново целенасочено външни членове очевидно, за да се избегнат опасностите, до които води оплождането само между вътрешните членове на сектата.

Разрушителният морален перфекционизъм на „Приятелите на Смит“ води до два възможни изхода: едните си въобразяват, че вече са постигнали съвършенството и са безмерно надменни, а другите, които са честни и виждат, че не могат да отговорят на тези изисквания, често се отчайват. Не трябва да се скрива, че някои от тези "братя" и "сестри" могат да бъдат също образец за прекомерно равнодушни християни. Общо трябва да се говори обаче за едно злонамерено фалшифициране на християнското радостно послание, което тук е превърнато в заплашително послание. Често се съобщава за самоубийства и причините, които се посочват за външни лица могат да изглеждат в повечето случаи смешни.

Претенции и действителност

За отбелязване са някои очебийни разминавания между претенции и действителност:

- S.F. твърдят, че уж нямат никаква организация, тъй като всяка организация била донякъде човешка и затова трябвало да се отхвърли. В действителност организацията е много строга, тъй като на ръководителите трябвало да се оказва безусловно послушание дори и в малките неща. Всяко критикуване на ръководството се разглежда като критикуване на самия Господ. В една книга [4] е описано дори, как в някои страни е “организирана” мисията;

- S.F. твърдят, че всяка локална енория е уж напълно независима и се ръководи само от Светия Дух. Съгласно сега действащите наредби обаче трябва във всяко местно ръководство да има по един член, посочен от висшето ръководство (“Brunstad”). Всички решения трябва да се вземат единодушно; при мнозинство на гласовете решава висшето ръководство.

- S.F. твърдят, че при тях духовният живот стои уж на преден план и светските неща не са важни. Един анализ на сега действащите наредби показва обаче, че от 27 параграфи само един единствен се позовава на Библията, а всички други третират въпроси на собствеността, подчинението и контрола;

- S.F. твърдят, че уж не следват външни форми и предписания, а отдават повече стойност на обръщането на вътрешния човек. В действителност обаче тяхната привидна “вярност на Библията” до скоро [5] се базирала предимно на следването на външни предписания, обусловени от времето/културата, например за облеклото, фризура и мястото на жената или за другите “братя” и “сестри”. Събранията се характеризират с ярко проявена ритуалност, но рядко съдържат форми, които са дадени от Исус, като Господнята молитва или празнуването на Тайната вечеря;

- S.F. твърдят, че тяхното мислене и облекло е насочено уж изцяло към “пълното” Слово на Господа. В действителност обаче Библията, словото на Господа, играе второстепенна роля в събранията. Тя се обозначава като “мляко”, пред което обаче трябвало да се предпочете “твърдата храна”, т.е. писанията на основателя и неговите последователи. От Библията почти не се представят цели откъси, както това е обичайно в християнските църкви, а се хвърлят отделни, откъснати от контекста цитати по време на проповедите. Цитатите се избират много безразборно в зависимост от това, дали те изглеждат съвместими с идеологията на S.F.;

- S.F. твърдят, че те стоят морално много по-високо от членовете на всички останали християнски конфесии, които те обозначават презрително като “привърженици на религиозни партии” или дори като “привърженици на блудницата Вавилон” [6]. Това привидно морално превъзходство се релативира обаче решително от сведенията на бивши членове. Неморално е най-после и високомерието, което те показват при обсъждането и осъждането на други хора и с което те се опитват постоянно да поучават другите;

- S.F. твърдят, че хората са уж много по-щастливи при тях, отколкото “в света”. В действителност при S.F. процентът на самоубийствата е много

висок поради отчаянието, възникващо вследствие на перфекционистките изисквания към членовете на общността;

- S.F. твърдят, че са мирни хора. В действителност обаче на събранията винаги се подстрекава срещу “другите”. Върхът на това представляват изказаните апели на събрания в Норвегия: “отстъпниците да се убиват” и “да се събаря всяка една църква” [7]. Също така съдържанието на повечето песни е еднозначно агресивно [8]. Освен това има борби за власт, интриги и клеветничество вътре в “енорията”, които обаче старателно се прикриват навън;

- S.F. твърдят, че уж не са изключвали до сега никой от тяхната общност. В действителност обаче съществуват писма с текст: “Ти сега си изключен”;

- S.F. твърдят, че уж всеки, който желае, може просто да си отиде. В действителност обаче срещу това напускане са издигнати първо високи психически бариери, преди всичко заплахата, че всеки, който си отиде, ще се срине морално и подлежи със сигурност на вечно проклятие. При това им помага естествено обстоятелството, че в действителност много от напусналите не са в състояние да водят самостоятелен живот в резултат на зависимостта вътре в S.F. Освен това привържениците нямат право да поддържат приятелски контакти с външностоящи, а на напусналите веднага се отказва всякакъв контакт с предишни приятели и даже с роднини, така че те социално са напълно изолирани. Повечето се боят от тази изолация и остават в “енорията” дори тогава, когато повече не са съгласни с нейните идеи;

- S.F. твърдят, че те уж не се обозначават като секта в тяхната страна Норвегия, от която произхождат. Това може лесно да се опровергае с помощта на многобройни документи;

- S.F. твърдят, че те имат уж само почетни сътрудници, освен служителя, който се грижи за мястото на събранията в Брунсад. В действителност има редица настоятели и мисионери, които не упражняват никаква друга професия и се издържат от “енорията”.

Развитие от 1990 до 1995г.

До около 1990 г. малко се знаеше за „Приятелите на Смит“. Дори в тяхната родна страна Норвегия се знаеше нито повече нито по-малко от това, че жените са облечени старомодно и имат много деца. В общи линии те минаваха за мирни, надеждни и солидни. В Австрия още от 1977 г. много родители въставаха срещу отдалечаването и промяната в личността на техните деца, които бяха попаднали в това движение. Стигаше се и до съдебни процеси. От 1990 г. се разрази бурята и в страната-родина: бивши членове се обърнаха към медиите и съобщиха за психотерор и подобни неща от страна на ръководството, което по това време се намираше само в ръцете на семейство Смит - петте ръководещи мъже бяха роднини или сватове. Въвеждането на “събуждащия стил” (вдигане на дясната ръка и силно кръщение) отблъсва предимно по-възрастни членове, които все още си спомнят времето на немската окупация. Така се стига до разделяне на

семейства. Броят на тези, които само в Норвегия напускат движението през тези години, се определя на 1500 до 2000 души. Ръководството реагира с придърпване на юздите, което води отново до засилено напускане на членове и т.н. В процес е било едно радикализиране, което постепенно навлиза и в други страни. Сега вече са налице съобщения от бивши членове от Германия, Австрия, Холандия и САЩ, които не виждат повече движението в розова светлина. В действителност много още са на мнение, че първоначалният дух е бил добър и е бил подменен от тогавашните ръководители.

Развитие от 1995 до 2000г.

Движения, които са силно центрирани около авторитета на основателя, естествено са подложени на изменение при смяна на върха. Така се случи и при смъртта на “световния водач” Зигурд Братли през януари 1996 г., макар че някои промени бяха започнали да се очертават още отпреди това.

На сцената протичат редица изменения, съпроводени от постоянно повтаряното твърдение, че уж в учението никога нищо не е променяно от неговото основаване от Йохан Оскар Смит. Тези промени за съжаление се отнасят само до външните прояви, както обяснява подробно журналистът и теолог Алф Гйозунд (Alf Gjosund), бивш член на „Приятелите на Смит“ [9].

Така както движението постоянно заявявало, че то не можело да признае другите християнски църкви и общества (между другото поради това, че същите са се самоотлъчили чрез своето отношение към държавата, “звяра” на апокалипсиса (Откр. 17:3), като “блудницата”, която седи върху “звяра”), и още на 8 ноември 1996 г. потвърждава в едно интервю [10], че уж не искало да води списъци на членовете (като условие за държавно регистриране), така то една седмица по-късно се обърнало с молба за участие в норвежката държавна спомагателна каса съгласно един закон от 1969 г., за който те уж до сега не знаели. На 15 декември са уведомили собствените членове за тази стъпка [11]. Последицата от това естествено е язвителният присмех на медиите [12], който обаче с нищо не обезпокоява повечето от привържениците, вероятно защото ползването на медиите тогава още не им е било позволено или най-малкото се е считало за забранено.

Преди на S.F. им е било твърде безразлично, какво си мисли за тях външният свят. Сега обаче започва PR-акция, чийто основен инструмент е била появилата се през 1995 г. книга “*Korsets vei*” (на норвежки) на журналиста Kjell Arne Bratli (който няма роднинска връзка със Sigurd Bratlie!) и нейният превод на немски една година по-късно - “Пътят на кръста”. В тази книга движението се представя в красиви цветове, като се премълчават теологични факти (напр. особеното учение за греха по плът на Исус) и дори се подправят цитати [13]. Авторът посочва за свидетел на своето осъждане на S.F. американецът Lowell D. Streiker, който действително се ползва като “експерт” също и от сциентолозите и от движението на Муун (при мен се намират съответни документи за това).

Streiker се изказва в своята книга също критично и за S.F. [14], което се премълчава благоразумно от тях.

Kjell Arne Bratli казва между впрочем за себе си, че голфът и виното го интересуват повече, отколкото религията [15].

Движението се представя също и в Интернет в красиви цветове [16], без да засяга пункта, който теологично го отличава радикално от почти всички други християнски изповедания [17].

Като външен знак за “жизнеността” на движението е започнатата усърдна строителна дейност. Прокарват се и се реализират планове за разширяване не само на световната централа Брунщад, разположена югозападно от Осло между градовете Тонберг и Зандефйорд, но и в Германия (Хесенхьофе и Херфорд). Тези строителни планове създават големи главоболия на някои съседни по парцел и намират отражение в местната преса [18]. Едно изпълнено с хумор описание на тези домогвания, насочени към материално величие, дава един анонимен свидетел в статията “Наблюдения отвън” [19].

Това, което обаче никой не очакваше, се случи най-накрая през годините 1999-2000: изведнъж паднаха редица табута след една статия на новия “световен лидер” Каре Смит, внук на основателя J.O.Smith, в списанието Skjulte Skatter (Скрити съкровища), в която той постулира незначителността на външното поведение, напълно в противовес на своите предшественици. Вестникът “Афтенпостен” [20] съобщава за един празник в Копенхаген, на който момичета с къси до колената (!) червени (!) поли и с разпуснати (!) коси танцуват на сцената(!). До този момент на жените и момичетата са били позволени само дълги до глезените поли в по-скоро тъмни цветове и единна фризура с път по средата и плитка/плитки или “кнедла”. Едно излизане на сцена е било израз на заслужаваща порицание гордост, а танцът е бил знак за пълно морално падение. Това, което обаче е направило празника особено сензационен, е обстоятелството, че това представление, включително и една акция за събиране на пари, е било предавано по телевизията и затова “Приятелите” по цял свят са били призовани да си набавят съответните апарати, за да могат да гледат този спектакъл. Един холандски брат, който попитал, дали трябва да се купуват телевизори само за тази цел, да се гледа събирането на пари, е трябвало разбира се да бъде изключен заради тази дързост.

Вътрешни и външни критици се преследват съдебно и по други начини по-безпощадно от когато и да е, въпреки че „Приятелите на Смит“ както и преди, а напоследък и в тяхното издавано в Германия списание “Das Leben” (“Животът”) [21], се позовават на 1 Кор.6, където св. Павел назидава общността да не занимава светски съдилища с дела срещу други християни. Индийският християнски проповедник Зас Poonen, който известно време е работил с „Приятелите на Смит“, преди да ги опознае добре и да се дистанцира от тях [22], е бил даден под съд уж поради нарушения на правото за копиране и други престъпления [23]. Въпреки че той е бил оправдан на първа и втора инстанция, „Приятелите на Смит“ са

обжалвали пред върховния съд на Индия, който все още не е постановил своето решение.

Също и сред „Приятелите на Смит“ се надига негодувание за това, че се харчат толкова много пари за преследването на един християнски проповедник в Индия. Църковни референти по въпросите на различните вероизповедания са били заплашвани с даване под съд, в случай че те продължават да поддържат своите становища. Самият аз от 1996 г. насам бях изправян многократно пред граждански съд, при което точките на обвинението за моята критика към „Приятелите на Смит“ имаха по-скоро второстепенно значение, а ми бяха приписвани изказвания, които аз никога не съм правил. Всички до сега приключили процеси завършваха със спогодба и аз нищо не оттеглих. По едно все още течащо дело за нарушаване на авторското право [24] бях оправдан от върховния съд по 5 от общо 8 пункта, две по-дълги статии трябваше да махна от моя сайт и по един пункт - една кореспонденция между един критик и Sigurd J. Bratlie - бях отново осъден на първа инстанция, но обжалвах присъдата. От друга страна „Приятелите на Смит“ няма да се уморят да омаловажават всички инакомислещи [25]. В последната посочена статия във вътрешния сайт <http://www.brustadworld.org>, достъпен само за членовете, се цитира следното: “Няма никой друг извън енорията, който да има светлина и разбиране за това, да разгласява днес Божието Евангелие”. А в списанието за деца Mandelbluete (“Бадемов цвят”) Kare Smith става още по-ясен: “Вярата, че трябва да се върши словото, ни отличава от останалия религиозен свят” [26].

Интересно е също и това, че „Приятелите на Смит“ сега се държат по начин, противен на всяка историческа истина - като че външните изменения в поведението са били “така замислени” от починалите ръководители Elias Aslaksen (починал 1976г.) и Sigurd Bratlie[27].

Изменниците, които се осмеляват да отправят критика към „Приятелите на Смит“, се преследват ожесточено и по друг начин. В Норвегия срещу един баща на семейство, който бил напуснал движението, е била подадена жалба от някои от неговите дъщери за сексуална злоупотреба, която той бил извършил още по време на своето членство с пълното съзнание за пропагандираното от „Приятелите на Смит“ мъжко надмощие [28]. По интересен начин тъжителките обясняват, че те не биха подали жалба против баща си, ако той е бил останал в “енорията”. Подобни аргументи се чува от едно дело в Холандия, където един учител, принадлежащ към „Приятелите на Смит“, сексуално е злоупотребявал с най-малко 30 свои ученици в продължение на 18 години, а местното ръководство на S.F. е прикривало това, за да не застраши своята добра репутация, така че човекът е можел да продължи [29].

Но и на самите роднини на членовете, които не се изказват открито критично, се забива напоследък нож в гърба. Майката на една смитианка, която успява след първоначални проблеми да поддържа до известна степен мирни взаимоотношения със семейството на своята дъщеря, наскоро при едно посещение е била поставена под натиск - без всякакъв

повод от нейна страна - да каже, че “енорията е нещо добро”. Тъй като тя не е била съгласна, в нея бил диагностициран “сатанински поглед”, така че на нея не ѝ останало нищо друго, освен да прекъсне посещенията и да се примири с това, че контактът със семейството на дъщеря ѝ очевидно завинаги е прекъснат.

Съобщения за насилствени действия допълват картината за една група, която всъщност се поставя извън ценностния кодекс на цивилизованото общество. Примери за това са преследването на един бивш член в Германия в продължение на 70 км; едно действително нападение върху фотограф от пресата в Норвегия [30] и бруталностите спрямо собствените верни членове [31].

Преименоването на “Verband Das Leben e.V.” (“Съюз Живот з.с.” зарегистриран съюз) в Германия в “Die christliche Gemeinde e.V.” (“Християнската енория з.с.”) (в съответствие с използваното в Норвегия вече от дълго време наименование “Den Kristelige Menighet”) е, от една страна, проява на високомерие спрямо всички други християнски църкви и общности и, от друга страна, външен знак на едно започнало от дълго време още по-силно централизиране и унифициране.

Развитие след 2000г.

Докато до 2000 г. Kare J. Smith се е считал общо за единствения “световен лидер”, то от този момент нататък се забелязва едно поделение на задачите със Sigurd J. Bratlie [32]. Същият също е внук на основателя и единствен син на Sigurd Bratlie, който е бил женен за една от дъщерите на основателя и е бил “световният лидер” от 1976 г. до неговата смърт през януари 1996 г. До този момент Sigurd J. Bratlie е бил ръководител на издателството “Скрити съкровища” и вече е бил принадлежал към висшия ръководен орган. Молбата за държавна подкрепа за „„Приятелите на Смит““ в Норвегия този път е била подписана по данни на местните власти от S. J. Bratlie, B. Stadven (сватове със семейство Smith) и B. Nilsen. За S.J.Bratlie в Норвегия се разказва следната история. Веднъж той вървял с баща си по една от улиците на Осло, на която безделничили няколко бездомници, и баща му казал: “Ти трябва сега да се решиш, Sigurd Johan: или ще останеш в енорията или ще станеш един от тях!”

Това отчасти обезвластяване на Kare J. Smith някои обясняват с неговия разточителен и неподходящ за един религиозен водач стил на живот. Така той, въпреки своите ниски доходи, съгласно данъчната декларация притежава - заедно със своите родители - къща със жилищна площ от почти 600 кв.м. и седем бани [33], придвижва се до мероприятията само с хеликоптер и се е учил да играе голф на Огнена земя [34].

Оповестеното през март 2000 г. на празника в Копенхаген оттегляне от старомодните предписания за облеклото, както и допускането на ползване на съвременни медии, очевидно се е наложило, но то не трябва да ни кара да мислим, че ръководството на сектата е станало по-демократично. За това подробно пише норвежкото финансово списание “Капитал” [35]. Също валидната от преди забрана, отнасяща се до

развлеченията и игрите - и за деца - е била отменена по такъв начин, че сега те се предлагат в собствената кръг, очевидно за да се държат привържениците на такива занимания далеч от “лошия свят”.

Потокът от дарения се контролира чрез така наречените “колони на Давид”. Прозрачна вертикално изправена пластмасова тръба, в която всеки, който получава доходи, пуска по една монета ежедневно и на всеки шест месеца. Напълнена с около 400 евро, тя се доставя на празника в Брунщад за проверка. Енориите трябва да пълнят освен това и “куфарите на Давид” с банкноти. Мястото за мероприятия Брунщад беше разширено с огромен разход на парични средства (125 милиона евро) и доброволен труд. Учреденото за тази цел дружество “Конферентен център Брунщад” планира също даване под наем на съоръжението извън времето за собствени мероприятия. Свързаната с това по необходимост продажба на спиртни напитки доведе до известно безпокойство сред членовете.

Огромната нужда от пари е довела до всякакви методи за набавяне на средства. Привържениците биват принуждавани да работят в почивните дни в полза на енорията. Създават се фирми, които предлагат услуги като почистване и транспорт и които могат лесно да подбият цената на професионалните предприятия благодарение на освобождаването им от данъци [36]. Млади хора биват принуждавани да полагат доброволен труд в Брунщад след завършване на задължителното училище и така тяхното по-нататъшно образование става невъзможно или в най-добрия случай се забавя. Дори и бедни енории в Африка е трябвало да правят пожертвования за Брунщад - навярно това е единствената в цял свят “християнска” общност, при която помощта за развитие тече в обратна посока.

През последните години обществената дискусия за „Приятелите на Смит“ бе оживена от две книги: в 2002 г. книгата на Johan Velten “Поставен от Господа” и в 2004 г. книгата на Alf Gjosund “Въпреки това победа”. Докато Johan Velten, който още 1972 г. напуска „Приятелите на Смит“, черпи от богат исторически архив, то сведението на напусналия по времето на “събуждането” Alf Gjosund има силен личностен израз и прави нагледни проблемите, с които човек трябва да се бори при една такава крачка в своя живот.

В Холандия имаше статии във вестниците De Telegraaf [37], Twentsche Courant [38] и Trouw [39] за малтретиране на деца в кръговете на тамошните “Noorse Broeders”, които въпреки всичко не можеха да бъдат по-нататък наказателно-правно преследвани поради изтекла давност. Между другото може лесно да се докаже, че малтретирането на деца не е било идея на “някои лоши хора, които и без това вече са напуснали движението”, както се твърди, а е част от най-исконната идеология на „Приятелите на Смит“.

През януари 2004 г. едно убийство в рамките на една общност на петдесетниците в шведското село Knutby разтърси цяла Скандинавия и доведе до един принципен дебат за авторитарните религиозни структури,

при който и „Приятелите на Смит“ бяха споменати [40]. По този повод норвежкят вестник Dagen приложи към една статия от 13.08.2004 г. в хартиеното си издание снимка на новата голяма зала за събрания в Брунщад [41].

Въпреки големите разходи и банкови задължения във връзка с разширяването на Брунщад, „Приятелите на Смит“ изкупиха като най-добри предложители и недвижимите имоти, които бяха освободени от норвежкото министерство на отбраната. Покупката на един остров, разположен в Oslofjord и наричан „крайбрежна перла“, събра в средата на юни 2004 г. между 4000 и 5000 демонстранти, които изискваха тази прекрасна почивна местност да се направи достъпна за обществеността. Към това били уж задължени даже и частни собственици съгласно „закона за плажовете“; обаче са известни случаи, където въпреки всичко на такива плажове децата са били прогонвани [42]. Наивници в Норвегия си блъскат главата, защо народният гняв избухва винаги тогава, когато „Приятелите на Смит“ са купувачи, а не някой друг. Това показва, че характерната същност на „Приятелите на Смит“ в Норвегия вече е достатъчно добре позната въпреки тактиката за прикриване.

Тази тактика коренно се промени. Докато преди няколко десетилетия на „Приятелите на Смит“ беше напълно безразлично, какво мисли за тях обществеността („блудницата“, „духовно изоставащите“ и т.н.), сега те се стараят явно да получат обществено признание, при което упорито премълчават критичните точки на тяхната идеология - както това, което се отнася до теологичните основи, така и до резултиращата от тях практика. Търсенето на обществено признание обаче ще ги принуждава вероятно още повече да променят не само външните изяви - като напр. облеклото и фризура на жените - но и вътрешно да подтиснат своята самовластна високомерност, ако искат да имат успех.

Заклучителна оценка

Корените на злото са заложили според мене още в концепцията на общността от самият J.O.S. :

1. претенцията, да са единствената истинска християнска общност, дискриминацията на всички други хора единствено на основата на тяхната принадлежност към друга конфесия,
2. претенцията, да искат да подготвят перфектни хора чрез самоспасяване, което води от една страна до високомерие, а от друга страна до отчаяние,
3. изискването за абсолютно послушание на привържениците, което неминуемо би трябвало да доведе до появата на деспоти в ролята на ръководители.

С това аз в никакъв случай не бих искал да издам една обща присъда за всички членове на „Приятелите на Смит“. Аз с готовност признавам, че много от тях са на мнение, че служат на едно добро дело, и аз се запознах

сред тях и с мили хора. Аз мога също да си представя, че човек може да бъде щастлив в рамките на “енорията”, преди всичко когато е израснал от дете в нея и не е получил никакви познания, за да може да живее в “нормалния” живот. Но аз ще вложа всичко от себе си за това да не може безкритично да се пропагандира тяхното дискриминационно учение, пък дори и с цената на това да бъде поругаван като “духовно изостанал” “привърженик на блудницата Вавилон”.

28 ноември 2005

Фридрих Грийс

Посочки

1. Вж. “Развитие от 1995г. до 2000г.”
2. Вж. “Развитие от 1995г. до 2000г.”
3. Вж. “Развитие от 1995г. до 2000г.”
4. S. Bratlie and A.Smith, Menigheten - Kristi legeme (Енорията - тялото Христово), 1984. Изтеглена от: <http://griess.stl.at/legeme.htm>
5. Вж. “Развитие от 1995г. до 2000г.”
6. Напр. Sigurd Bratlie, Die Braut und die Hure (Невестата и блудницата). Verlag Verborgene Schatze, Hessenhoefe, цитати от там виж в: <http://griess.stl.at/sfzit.htm>
7. Bergens Tidende, 8. Mai 1993, <http://griess.stl.at/bergen1.htm>
8. Напр. “Разумът и формата повече не са от значение, ние сега ще скъсаме с всяка норма”; “Омразата е необходима, омразата ни движи напред, омразата ни дава победа в борбата за живот. Смърт за всички врагове, стремително ще се нахвърля. В тази борба няма покой”; “Разбий сега със сила разума, семейната банда” (Nr. 18, 61 und 73 in: Erweckungslieder (Пробуждащи песни), zweite erweiterte Auflage 1992, ISBN 3-88801-035-7, Verlag “Das Leben”, D 7902 Blaubeuren). <http://griess.stl.at/sflieder.htm>
9. Fast grunn [Твърда почва] Nr. 1/1999: Smiths Freunde - Ideologische Aenderungen.
10. Интервю със Зигурд Йохан Братли и Овинд Кваернеланд в „Ставангер Аftenблад“.
11. Vart Land 19. Maerz 1997: Von der eigenen Leitung falsch informiert? (Неправилно информирани от собственото ръководство?) <http://griess.stl.at/vartlan1.htm>
12. „Аftenпостен“, 4.2.1997: Деликатен спор в християнска общност. <http://griess.stl.at/aftenpo7.htm>

13. В главата "Реформаторът" - в норвежкото (с.94) и немското (с.115) издание на книгата - се сравнява изказването на Елиас Аслакзен за реформацията в Германия.
14. "What did I not like?" ("Какво не харесах") <http://griess.stl.at/striker.htm>
15. Forlosning 3/1996: "Пътят на кръста" не е била написана за онези, които искат да знаят, какво проповядват „Приятелите на Смит“; Dagen 15.10.1997: „Приятелите на Смит“ и Lowell Streiker.
16. <http://www.brunstad.org> и <http://www.norweger.at>
17. Forlosning 2/1998: „Приятелите на Смит“ в интернет - без учението за Исус. <http://griess.stl.at/gjosund2.htm>
18. Tonsbergs Blad 2.4.1997: Голямата зала на Брунщад ще стане по-голяма. <http://griess.stl.at/tb5.htm>; Westfallen Blatt 14.12.1995: Един дом за 100 сестри - тежки упреци. <http://www.religio.de/akinfo/96/103.htm1>
19. Непубликувана. <http://griess.stl.at/vekkelse.htm>
20. Аftenпостен от 21. Март 2000. <http://griess.stl.at/aftenp10.htm>
21. "Das Leben" ("Животът"), март 2000. <http://griess.stl.at/dasleben.htm>;
22. Zас Poonen, Днешните приятели на Смит и техните учения. Февруари 1997г. <http://griess.stl.at/utlos.htm>
23. <http://griess.stl.at/poonen4.htm>
24. <http://griess.stl.at/klage.htm>
25. Forlosning 1/2000: Кокво стана с противниците?
26. Открито писмо от Alf Gjosund до Kare Smith от 13.09.2000, <http://griess.stl.at/forlos10.htm>
27. Forlosning 1/2000: Телевизор или 16мм-ов филм? <http://griess.stl.at/forlosn5.htm>
28. Verdens Gang 21.7.1999: Бивш член на секта обвинен в разврат. <http://griess.stl.at/vg210799.htm>
29. Drentse Courant 24.2.1996: Фундаменталистки секти прикриват зло. <http://griess.stl.at/drentse.htm>; Almere 2/1996: Злоупотреба с деца шокира много родители в Rijssen. <http://griess.stl.at/almere.htm>; Trouw 2.3.1996: Норвежки братя използват психически терор спрямо отцепниците. <http://griess.stl.at/trouw2.htm>; В света на абсолютното послушание процъфтяват господарите. <http://griess.stl.at/trouw3.htm>
30. Porsgrunns Dagblad 22.3.1999: Нападнат фотограф от пресата по време на работа. <http://griess.stl.at/pd220399.htm>
31. Lokalzeitung Tonsberg 28.5.1997: Те ми взеха всичко! <http://griess.stl.at/loktoen.htm>; Tonsbergs Blad 5.7.1997: „Приятелите

на Смит“ трябва да разделят подаръка според завещанието.
<http://griess.stl.at/baerheim.htm>

32. <http://griess.stl.at/ryktene.htm>
33. <http://griess.stl.at/kapitalx.htm>
34. <http://griess.stl.at/golf.htm>
35. <http://griess.stl.at/kapitalx.htm>
36. <http://griess.stl.at/unmoralischer.htm>
37. <http://griess.stl.at/teleg1.htm>; <http://griess.stl.at/telegra2.htm>
38. <http://griess.stl.at/874314.htm>;
39. <http://griess.stl.at/trouw4.htm>; <http://griess.stl.at/trouw5.htm>;
<http://griess.stl.at/trouw6.htm>
40. Brunstad im Licht von Knutby (Брунщад в светлината на Кнутби)
<http://griess.stl.at/lysavknu.htm>
41. Власт без контрол повишава опасността от злоупотреба,
<http://griess.stl.at/dagen.htm>
42. TV2: Приятели на Смит гонят деца от плажа.
<http://griess.stl.at/236453.htm>

Превод от немски: Иванка Корбанколева

Редакция: д-р Десислава Пулиева

Екипът на СИМВОЛ НА ВЯРАТА благодари на г-н Грийс за предоставения ни материал.